

Haridus eksportkaubaks

Eesti ülikoolide vahel tugevneb aasta-aastalt konkurents nii üliõpilaste, uurimustöö tellimuse kui ka muu osas.

See on loomulik. Ent kiputakse unustama, et eestlasi on liialt vähe ühegi korraliku ülikooli ülevõlpidamiseks. Seepärast peame mõtlema, kuidas oma haridust edukalt eksportida. Välistudengeid võiks ju Eesti kõrgkoolides palju rohkem õppida kui praegu.

Paraku puudub Eestil hariduse ekspordi strateegia. Kuulda on vaid üleskutseid, et lähme Brüsselisse haridusmessile. Mis mõtet on aga haridusprogramme Brüsselis pakkuda, kui enamikul kõrgkoolidel puudub tegelikult toode, mida seal müüa – ingliskeelne õppekava. Vaevalt keegi sealt Eestisse eesti keeles õppima tuleb.

Eesti kõrgkoolid on omal algatusel esimese teadliku sammu väliturule astunud. Eelmisel ja sel kevadel korraldati ühine teabepäev Helsingis. Kõrgema Kommertsikooli juhina näengi oma kooli ühe sihtturuna Soomet, aga võib-olla ka Baltikumi, Loode-Venemaad või, miks mitte, suurte võimaluste maad Hiinat.

Nüüd peaks haridusministeerium asuma liidrirolli – tegema turu-uuringuid, vaatama, kellele ja kuidas haridust müüa ning hariduse ekspordi protsessi juhtima ja suunama. Loomulikult ei ole ega peagi olema haridusministeeriumis marketingispetsialiste – see töö tuleb tellida.

Hariduse eksport tõstab ka kvaliteeti. Euroopa parimaid ülikoole ei saa ju ba selle sajandi lõpul lõpetada enne, kui üks semester on õpitud mõne teise riigi ülikoolis. Ka meie ei saa õpetada rahvusvahelist äri, kui üliõpilaskond ei ole rahvusvaheline. Peame koolitama välistudengeid ja saatma ka oma üliõpilasi võõrsile. Üliõpilaste vaba liikumine erinevate maade vahel eeldab aga, et riigid tunnustavad vastastikku üksteise kõrgkoolide diplomeid. Selleks tuleb sõlmida kokkuleppeid.

Eesti kõrghariduse pakkumine välistudengeile eeldab ka erinevate kõrg-

Kooli^{tee}

**Madis
Habakuk,
Eesti Kõrgema
Kommertsikooli
president**

koolide koostööd. Meil ei ole väga palju häid õppejõude, kes suudaksid kõrgel tasemel inglise keeles õpetada – väheseid tippjõude saaks aga jagada. Samuti on ühiselt kergem neile töö eest väärilist palka maksta.

Ühisel jõul rahvusvahelisele haridusturule pürgimine suurendaks kahtlemata üliõpilaste valikuvõimalusi ja rikastaks Eesti kõrgharidust nii sisuliselt kui ka rahaliselt.

Teiseks arengu võtmesõnaks pean hariduse erastamist. See ei peaks vähenduma vaid selles, et riik tellib era-kõrgkoolidelt õppekohti. Põhimõtteliselt võib erastada ükskõik millise kooli. Kui Kunstiakadeemia oleks näiteks eraülikool ja saaks riigilt üliõpilaste koolitamiseks niisama palju raha kui praegu, siis vaevalt hakkaks tal kehve mini minema. Pigem vastupidi. Erastruktuuri on oma eelised juba sisse kodeeritud. Majal on kindel peremees, raha osatakse kokku hoida, ka inimeste töösse suhtumine on parem – kui see poleks tõsi, millega siis seletada eraülikoolide kiiret arengut.

Kui riik jätkaks hariduse rahastamist samas mahus kui praegu, ei näe ma põhjust, miks ei võiks mõnda eesti hariduse osa erastada. Loomulikult eeldab see, et riik tihendaks seadustega konkurentsiosõela. Kadalipp koolituse loa saamiseks peab olema nii pikk, juhuslikud õnneotsijad ei hakkagi selle läbimist üritama.